

22.6.2023

Pitkälähdon tuulivoimahanke, Toholampi

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Pitkälähdon tuulivoimahanke, Toholampi

Hankkeesta vastaava: Tuulikolmio Oy, Tekniikantie 14

02150 Espoo

Konsulttina arviointiohjelman laatimisessa on toiminut Sitowise Oy

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Tuulikolmio Oy suunnittelee uutta tuulivoimapuistoa Toholammin Pitkälähdon alueelle, joka sijaitsee noin 7,7 km Toholammin keskustan luoteispuolella Kannuksen kunnan rajalla. Hankealueen koko on 1960 ha. Hankealueelle on suunnitteilla enintään 18 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on 8-10 MW. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Näiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat yhdystiet, maakaapelointi voimaloiden välille ja sähköasema. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan neljää eri vaihtoehtoa. Sähkönsiirto toteutetaan joko suunnitteilla olevaan Jylkkä-Alajärvi-voimajohtoon pohjoiseen Sievin Kukonkylän sähköasemalle tai itään Toholammin sähköasemalle.

Arvioitavat vaihtoehdot

VE0: Hanketta ei toteuteta.

VE1: Alueelle toteutetaan 18 tuulivoimalaa. Kokonaisteho enintään 180 MW.

VE2: Alueelle toteutetaan 16 tuulivoimalaa. Kokonaisteho enintään 160 MW.

Arvioitavat sähkönsiirtovaihtoehdot

A1: Voimajohto 110 kV kulkee noin 3 km Herrforsin nykyisen Ventusneva-Uusnivala-voimalinjan johtokäytävän vieressä ja noin 20 km suunnitellun Fingridin Jylkkä-Alajärvi-linjan aliorrella.

A2: Voimajohto 110 kV kulkee noin 4 km Herrforsin nykyisen Ventusneva-Uusnivala-voimalinjan johtokäytävän vieressä ja noin 16 km suunnitellun Fingridin Jylkkä-Alajärvi-linjan aliorrella.

A3: Voimajohto 110 kV kulkee noin 10 km Herrforsin nykyisen Ventusneva-Uusnivala-voimalinjan johtokäytävän vieressä ja noin 19 km suunnitellun Fingridin Jylkkä-Alajärvi-linjan aliorrella.

Vaihtoehdoissa A1-A3 Fingrid Oyj:n sähkönsiirtolinjojen ympäristövaikutukset on arvioitu Fingrid Oyj:n Jylkkä-Alajärvi-voimalinjan YVA-menettelyssä.

VE B: Sähkö siirretään 110 kV voimajohdolla Toholammin olemassa olevalle sähköasemalle. Voimalinja kulkee noin 11 km Herrforsin nykyisen Ventusneva-Uusnivala-voimalinjan vieressä.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN VIREILLETULO

Tuulikolmio Oy on 31.3.2023 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) toimittamalla Etelä-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (jäljempänä ELY-keskus) Pitkälähdön tuulivoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohdan 7) e) *tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia.*

ENNAKKONEUVOTTELU

Yhteysviranomaisen järjesti ennakoneuvottelun 11.5.2022 edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakoneuvotteluun osallistuivat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Tuulikolmio Oy, Sitowise Oy, Plandea Oy, Toholammin kunta, Kannuksen kaupunki, K.H.

Renlundin Museo, Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto, Keski-Pohjanmaan liitto.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 27.4. – 26.5.2023. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/pitkalehtotuulivoimaYVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Kokkolan ja Kannuksen kaupungeille sekä Toholammin ja Sievin kunnille julkaistavaksi verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Lestijoki ja Keskipohjanmaa lehdissä 27.4.2023 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa Toholammin ja Sievin kunnantalolla sekä Kokkolan ja Kannuksen kaupungintalolla.

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 8.5.2023 klo 18 Toholammin kunnantalolla, Lampintie 5 ja etäyhteydellä Teams-sovelluksen välityksellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä 20 henkilöä ja mukana etäyhteydellä noin 6 kuulijaa. Yleisötilaisuudessa esiin nousseita asioita olivat mm. tuulivoimaloiden sijoittelu, elinkaari ja purku, vaikutukset luontoon, luonnonsuojelualueisiin ja eläinlajistolle, maanomistajien kanssa tehtävät sopimukset ja tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset.

ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 22 lausuntoa ja 6 asiantuntijakommenttia. Arviointiohjelmasta ei jätetty mielipiteitä. Ilmatieteenlaitos ja Ylivieskan kaupungin ympäristöterveydenhuolto ilmoittivat, että niillä ei ole lausuttavaa arviointiohjelmasta.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Annetut lausunnot ja asiantuntijakommentit ovat kokonaisuudessaan liitteessä 1, mutta niistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Cinia Oy toteaa, että sillä ei ole tällä hetkellä radiotaajuuksia käyttäviä tai kaapeleihin perustuvia viestiverkkoja hankealueella. Toteutuessaan

tuulivoimapuiston vaikutusalueelle ei voi jatkossa rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Digita Oy:n mukaan hankkeen vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Tuulivoimalat voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon etenkin radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuinrakennuksissa. Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana, mikä tulee huomioida arvioinnissa. *Digita Oy:n* mukaan hankevastaavan tulisi esittää konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi. Vastuu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaamisesta kuuluu aiheuttajalle. Pitkälähdon tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriöt tulisi pyrkiä välttämään suunnittelulla sekä tuulivoimahankkeiden ja verkko-operaattoreiden yhteistyöllä.

Elisa Oyj pyytää huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat ja toteaa ettei hankealueelle voida jatkossa rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Fingrid Oyj toteaa, että kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää Fingridin liittymisehdoissa esitetyt tekniset vaatimukset ja liittymisehdot. Liitynnästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella. *Fingrid* suunnittelee Jylkän ja Alajärven välille uutta voimajohtoa, joka sijoittuisi hankealueelle. Tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden etäisyydelle voimajohtoalueen ulkoreunasta.

Kannuksen kaupungin teknisten palvelujen mukaan voimaloiden sijoittelussa tulee huomioida, että niiden vaikutusalue ei ulotu Kannuksen kaupungin alueelle ja arvioinnissa tulee tarkastella yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa hankevaihtoehtojen VE 1 ja VE 2 olevan seudullisesti merkittäviä ja kaavoitus edellyttää maakuntakaavamerkintää tuulivoimasta ko. alueelle. Keski-Pohjanmaan energianmurros ja ympäristövaihemaaakuntakaavan vahvistuminen ja laillistuminen tapahtuu marras-joulukuussa 2024. Hankealueen eteläpuolella on voimassa olevassa maakuntakaavassa SL3 merkinnällä Ritaneva – Vipusalonneva – Märsynnevan Natura 2000 -alue (SPA FI1000014 ja SAC FI1000014). Keski-Pohjanmaan liitto näkee tärkeänä alueille tehtävät selvitykset.

Valtakunnallisesti arvokkaalle Lestijokilaakson maisema-alueelle ja maakunnallisesti arvokkaalle Lestijokivarren kulttuurimaisemalle on tärkeää tehdä näkymäanalyysejä. Keski-Pohjanmaan liitto edellyttää maakuntakaavan tavoitteiden toteutumisen osalta, että Pitkälähdon ja Kannuksen Kuuronkallion yhteisvaikutukset selvitetään. Sähkön siirron osalta tulisi käyttää ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä ja pylväsmallia, joka aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa. Myös

lintujen törmäysriskiä tulee estää. Herkissä luonto- ja maisemakohteissa tulee käyttää maakaapelointia.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen mukaan arviointiohjelmasta ei käy ilmi, miten onnettomuuksien ehkäisyyn varaudutaan, esim. tullaanko tuulivoimalat varustamaan automaattisin paloilmaisimin, alkusammutuskalustolla tai automaattisin sammutuslaitteistoin. Vaarallisten kemikaalien vuotojen tunnistaminen ja hallinta tulee myös arvioida selkeämmin. Arvioinnissa tulee myös tunnistaa mahdollisten onnettomuuksien mm. sammutusjätevesien vaikutukset ympäristöön. Toiminnanharjoittajan tulee varautua vaaratilanteisiin ja pelastustoimenpiteisiin.

Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto toteaa hankevaihtoehtojen poikkeavan toisistaan ennalta arvioiden hyvin vähän asutuksen kannalta. Asutukselle aiheutuvia haittoja tulee tarkastella erityisesti Oikemusniityn suunnalla olevien voimaloiden osalta, koska niiltä on lyhyet etäisyydet kolmeen loma-asuntoon.

Välkkeen osalta tulisi tarkastella Ruotsissa käytetyn kokonaisvuosivälkkeen (8 h) lisäksi ylittykö yhtäjaksoinen 30 min raja-arvo. Välkevaikutuksen tuloksissa tulisi esittää kuinka laajalle välkevaikutukset enimmillään ulottuvat. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee huomioida yhteisvaikutukset. Vaikka maisemavaikutukset eivät aiheuta terveyshaittaa, ne saattavat heikentää asumisolosuhteita.

K.H.Renlundin museo toteaa, että hankkeessa tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa löydetty kuusi ennestään tuntematonta muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä on lisätty muinaisjäännösrekisteriin. Lisäksi muinaisjäännöksiä on vaihtoehtoisilla sähkönsiirtoreiteillä.

Arviointiohjelmassa on arvioitu hyvin tuulivoimaloiden ja niiden infrastruktuurin rakentamiseen liittyviä riskejä kulttuuriperinnölle. Arkeologisen kulttuuriperinnön säilyminen tulee lisäksi huomioida myös muussa hankkeeseen liittyvän infrastruktuurin rakentamisessa, purkutöissä ja onnettomuustilanteissa.

Arkeologisen kulttuuriperinnön kohteiden kohdalle tai niiden välittömään läheisyyteen ei tule kohdistaa maankäyttöä. Työt ja liikkuminen alueella tulee järjestää niin, ettei muinaisjäännöskohteisiin kajota eikä niitä peitetä. Museo muistuttaa, että muinaisjäännökset ovat Muinaismuistolain 1 §:n mukaisesti rauhoitettuja ilman erillistä suojelupäätöstä heti löytyessään. Museo pitää hyvänä, että arviointiohjelman vaikutusten tunnistamisessa on huomioitu myös hankkeen vaikutuksia muinaisjäännösten visuaaliseen ympäristöön ja maisemaan.

Museon mukaan havainnekuvat ja maisemavaikutusten arviointi ovat tarpeen erityisesti Lestijoen valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta useammasta katselupisteestä sekä valtakunnallisesti ja

maakunnallisesti arvokkaisiin rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota pimeään maiseman havainnekuviin ja sähkönsiirtoa koskeviin vaihtoehtoihin. Havainnekuvia tulisi esittää myös videomallinnuksena. Yhteisvaikutusten arviointia tulisi kehittää ja sähkönsiirron osalta hanketoimijoiden tulisi tehdä yhteistyötä maisemavaikutusten vähentämiseksi.

Luonnonvarakeskus (Luke) huomauttaa, että kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi hankealueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena ja huomioida että metsäkanalinnut pesivät myös tavallisessa talousmetsässä. Kanalintukartoituksien tulokset tulee huomioida voimaloiden sijoittelussa, koska lajit saattavat välttää tuulivoimalaa ympäröivää aluetta. Luke suosittelee myös vaikutusten lieventämistoimia.

Arviointiohjelmassa ei tuoda selkeästi esille, että hankealue sijoittuu Toholammin susireviirille. Suurpedoista alueella tai sen läheisyydessä esiintyy myös karhu ja ahma. Metsäpeuran ja suurpetojen osalta yksittäisten laskentojen sijaan tulisi tehdä selvityksiä, joissa huomioidaan lajien vuodenaikaisuus. Hankealue sijoittuu metsäpeurojen päälisääntymisalueelle ja vaellusreiteille. Luke näkee, että nykyinen tuulivoimarakentaminen ja sen jatkosuunnitelmat saattavat muodostaa uhan Suomenselän ja koko metsäpeurakannan elinvoimaisuudelle yhdessä muiden muutostekijöiden kanssa.

Osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue saattaa olla merkittävästi ohjelmassa esitettyä laajempi, kun samoille reviireille ja lajien esiintymisalueille (esim. susi, karhu, metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Hankkeeseen tulee lisätä vaihtoehtoja, joissa hankealueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat suojelualueet ja niitä käyttävien lajien suojelutarpeet sovitettaisiin paremmin yhteen. Luke näkee, että hankkeen YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Natura-alueiden osalta on tärkeää varmistaa, että viherkäytävät niiden ympärillä säilyvät.

Metsähallituksen Pohjanmaan-Kainuun Luontopalvelut toteaa, että hankealueen lähellä sijaitsee useita Natura 2000 -alueita.

Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa olevat alueet tulisi rajata ulos hankealueesta asianmukaisin suojaetäisyyksin.

Metsähallitus pitää hyvänä, että hankkeessa on suunniteltu tehtäväksi Natura-arviointi Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura 2000 -alueen osalta. Alue on metsäpeuran kesälaidun- ja vasomisaluetta, joten metsäpeuran osalta on tarpeen tehdä kattava selvitys hyödyntäen Luonnonvarakeskuksen GPS-seurantaan perustuvan aineiston lisäksi myös maastohavainnointia.

Arviointiohjelmassa ei ole suunniteltu petolintujen lentotarkkailua ollenkaan eikä vaihtoehtoista tapaa törmäysriskien arvioimiseen. Vaikutukset maakotkaan ja mahdolliset yhteisvaikutukset muiden samalle reviirille sijoittuvien maankäytönhankkeiden kanssa tulee arvioida ja huomioida Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti. Jollei Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueelta ole ajantasaista tietoa alueen linnustosta, tulee alueelta tehdä riittävät linnustokartoitukset.

Pitkälehdon alue ei sijoitu maakuntakaavassa esitetylle tuulivoima-alueelle. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvityksessä Pitkälehdon hankealue ei ole mukana potentiaalisilla uusilla alueilla vaan tuulivoimatuotannosta poissuljetuilla alueilla. Tämän vuoksi vaikutusten arviointi tulee tehdä erityisen huolellisesti, jotta voidaan todeta alueen soveltuvuus tuulivoimarakentamiseen. Vaihtoehdot VE 1 ja VE 2 välillä on vain kahden tuulivoimalan ero voimaloiden lukumäärässä ja molemmissa voimalat sijoittuvat lähelle Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan luonnonsuojelualueutta. Tarkastelussa tulisi olla luontoarvojen kannalta aidosti erilaiset vaihtoehdot.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että sähkönsiirtoreitit olisi ollut tarpeen kuvata paremmin arviointiohjelman nykytilaa kuvaavissa kartoissa. Yhteisvaikutusten arviointi on keskeistä ja siinä tulee huomioida muut vaikutusalueen hankkeet ja sähkönsiirtoreitit. Sähkönsiirtoa kuvaavissa kartoissa tulee selkeästi käydä ilmi ja eritellä kokonaan uuteen johtokäytävään tai aiempien rinnalle tai samaan pylvääseen tulevat voimajohdot.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa ja käynnissä uusi maakuntakaavaprosessi, jossa tarkastellaan tuulivoimaa TUULI-hankkeen pohjalta. TUULI-hankkeessa on laadittu useita eri selvityksiä. Pitkälehdon arviointiohjelmassa olisi ollut hyvä esittää voimajohdon reittivaihtoehtojen sijoittuminen Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavojen alueille.

Pitkälehdon hankealue sijoittuu susireviirille ja maakotkareviirille ja hankkeen vaikutukset lajeihin on arvioitava huolellisesti. Myös vaikutukset metsäpeuraan on arvioitava ja huolehdittava, että vaellusyhteys pohjoisen kesälaitumille säilyy.

Yhteisvaikutuksia kuvaavaan karttaan tulee päivittää Kalajoen alueelle sijoittuva Linnanharjun (Kannuksen puolella Tuohiräme) tuulivoimahanke, Sievin Vääräjoen tuulivoimahanke ja Alavieskan Hangaskurunkankaan ja Verkasalon tuulivoimahanke. Alueet on syytä sisällyttää yhteisvaikutusten arviointiin. Karttoihin olisi hyvä lisätä Fingridin suunnitellut voimajohdot ja yhteisvaikutuksien arvioinnissa tulee huomioida voimajohtojen vaikutukset. Pohjois-Pohjanmaan liitto edellyttää hanketoimijoiden ja verkkoyhtiöiden välistä yhteistyötä sähkönsiirtoreittien linjauksissa vaikutusten vähentämiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan museo huomauttaa, että kohde Koivuhaudankangas sijaitsee Kannuksen ja Sievin alueella taulukon 14.1 tiedoista poiketen. Muinaisjäännökset tulee esittää kartoilla aluerajauksineen. Sähkönsiirron käytön aikaisten vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös metsänhakkuut ja raivaukset. Rakentamisen aikaisissa vaikutuksissa tulee ottaa huomioon myös kuljetus- ja ajoreitit sekä varastointialueet. Arvioinnissa tulee huomioida voimajohtolinjojen purkutoimenpiteet. Muinaisjäännökset tulee huomioida sähkönsiirron pylväiden sijoittelussa ja muinaisjäännökset tulee merkitä maastoon ennen rakentamistoimenpiteitä. Pohjois-Pohjanmaan alueelle sijoittuvan rakennetun kulttuuriympäristön osalta museolla ei ole huomautettavaa.

Puolustusvoimat toteaa, että hankevastaavan tulee saada ajantasaisiin hanketietoihin perustuva, myönteinen Pääesikunnan hyväksyttävyytslausunto ennen tuulivoimaloiden rakentamisen mahdollistavan kaavan hyväksymistä. Pääesikunnalta tulee saada uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä ja selvitystarpeista, jos hankkeessa toteutettavien tuulivoimaloiden lukumäärä on suurempi, tuulivoimalat ovat yli 10 metriä korkeampia tai sijoittelu poikkeaa yli 100 metriä hyväksyttävyytslausunnon mukaisista tiedoista.

Suomen Erillisverkot Oy toteaa, että hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri on lausunnossaan huomauttanut, että voimalat sijoittuisivat metsän keskelle sekä avoimille puuttomille suoalueille, joista osa on ojittamattomia. Rakentamisen alta hakattaisiin metsää, mikä vaikuttaa hiilinieluihin. Maisemamallinnuskuvat tulee laatia maisemavaikutusten hahmottamiseksi.

Lausunnon mukaan Natura-alueen ja hankealueen väliin tulee jättää vähintään 0,5 km suojavyöhyke. Lausunnossa myös todetaan, että tuulivoimahanke tulee jättää rakentamatta, jotta voidaan ehkäistä linnuille ja muille eliöille aiheutuvat haittavaikutukset. Alueella esiintyvää lajistoa ovat mm. kalasääski, riekko, susi, ahma, karhu ja metsäpeura. Arvioinnissa tulee kartoituksen lisäksi arvioida tuulivoimarakentamisen häiriöiden vaikutukset metsäpeurojen liikkumiseen ja vasomisalueeseen. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti tulisi odottaa Luken käynnissä olevan tutkimushankkeen tuloksia tuulivoimarakentamisen vaikutuksista metsäeläinten esiintymiseen (WINDLIFE). Lausunnossa esitetään huoli siitä, että ekologinen tutkimus ei ehdi tuulivoimakaavoituksen mukaan ja tuulivoimarakentamisesta puuttuu kokonaisuuden ja yhteisvaikutusten hallinta. Hankkeessa tulee huomioida riskit vieraslajien leviämiseksi rakentamistöiden yhteydessä. Myös tuulivoimaloiden mikromuoveista aiheutuva riski tulisi huomioida.

Telia Finland Oyj:llä ei ole huomautettavaa tuulivoimaloiden sijoituksista, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida

rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Sähkönsiirto johdoista pitää tehdä tuulivoimahankkeen toimesta erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta.

Toholammin kunnan mukaan arviointiohjelmassa esitetyt lähtötiedot ovat oikeita ja riittäviä arvioinnin pohjaksi. Sähkönsiirto yhteistyössä Fingridin Jylkkä-Alajärvi linjan kanssa on kannatettavaa. Siirtoreittiä VE B Toholammin kunta ei näe toteuttamiskelpoisena. Erityisesti arvioinnissa tulee huomioida hankkeen sijoittuminen laajan valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen läheisyyteen sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Traficom huomauttaa, että tuulivoimalat voivat vaikuttaa radiojärjestelmiin, tv-vastaanoton laatuun, matkaviestinverkkoihin ja tutkajärjestelmään. Radiolinkin toiminta edellyttää täysin esteetöntä aluetta lähettimen ja vastaanottimen välillä. Tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja sijoittelussa eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä niin ettei häiriötä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut katsoo, että arviointiohjelmassa tulee sisältyä tuulivoimaloiden, huoltoteiden ja sähkönsiirtolinjojen rakentamisesta hankealueen vesistölle aiheutuvien kalataloudellisten vaikutusten arviointi. Hankealueen pienten vesistöjen kalasto ja merkitys kalojen lisääntymispaikkana on selvitetävä. Happamien sulfaattimaiden vaikutukset vesistöihin ja kalastoon on huomioitava. Ojitukset ja huoltoteiden rakentamiset voivat vaikuttaa vesistöjen hydrologiaan ja virtaamiin. Huoltoteitä rakennettaessa tierummut eivät saa muodostua kalojen vaellusesteiksi. Öljyn ja muiden aineiden osalta tulee arvioida ympäristöriskit.

Väyläviraston mukaan voimaloiden sijoittamisessa tulee huomioida Väyläviraston Tuulivoimalaohje. Tuulivoimalan osien varastointi ja kuljetusreitit tulee selvittää ja maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky tulee varmistaa. Erikoiskuljetusluvut ja liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus. Tuulivoimakuljetukset rautatien tasoristeysten kautta voivat edellyttää Väyläviraston lupaa.

Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylvää estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Maantiehen kohdistuviin töihin tai rakenteiden sijoittamiseen tiealueelle on oltava ELY-keskuksen lupa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueidenkäyttö toteaa, että hankealuetta ei ole voimassa olevassa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvityksessä hankealue on esitetty luokassa 2: Alue soveltuu pääsääntöisesti hyvin jatkosuunnitteluun. Tarkemmassa suunnittelussa suositellaan kiinnittämään erityistä huomiota alueen erityispiirteisiin. Vaikutusluokan alueet sijaitsevat metsäpeuran lisääntymis- tai talvehtimisalueilla (Luke 2021).

Alueidenkäyttöryhmä huomauttaa, että hankkeessa tulisi pohtia kolmatta vaihtoehtoa, koska vaihtoehtojen eroavuudet ovat vähäiset. Vaihtoehtoisissa tulee huomioida erityisesti jokilaakson asutus ja valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.

Jylkkä-Alajärvi YVA-hankkeen perusteltu päätelmä tulee ottaa huomioon. Sähkönsiirtoreitit voivat kulkea kylien ja asutuksen lähellä, minkä vuoksi tiedottaminen ja asukkaiden kuuleminen on tärkeää myös Pitkälähdon YVA-menettelyn aikana.

Eri hankkeiden yhteisvaikutukset tulee arvioida tuulivoimapuistojen väliin jäävien loma-asuntojen ja asuinalueiden sekä erityisesti valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta. Erityistä huomioita tulee kiinnittää melu- ja väkemmaallinnusten kattavuuteen ja riittävyys. Maisematarkasteluihin ja näkemäanalyysiin tulee kiinnittää huomioita niin asuinalueiden kuin myös maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden osalta. Selvityksien ohessa tulee laatia yökuvat ja huomioida myös lentoestevalot.

Voimalinja- ja tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten osalta korostuu erityisesti valtakunnalliseen maisema-alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointi. Kunnista tulee varmistaa ajantasaiset kaavoitustiedot. Ohjelmasta puuttuu ainakin Kannuksen Lestijokilaakson osayleiskaava.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikennevastualueen mukaan suunnitelma liikenteellisten vaikutusten arvioinnin osalta vaikuttaa pääosin riittävältä. Yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeys korostuu.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksella on käynnissä tiesuunnitelman laatiminen valtatie 8 parantamisesta Kokkolan kohdalla. Hankkeen ensimmäinen vaihe on mukana Väyläviraston investointiohjelmassa vuosille 2024–2031, mutta Pitkälähdon tuulivoimahankkeen kuljetusreitille osuville toimenpiteille (mm. valtateiden 8 ja 28 eritasoliittymä) ei ole toteutusaikataulua.

Kattava listaus mahdollisesti tarvittavista luvista löytyy tuoreesta "Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta" -julkaisusta (ELY-keskuksen raportteja 10/2023). Julkaisussa esitettyä saavutettavuusselvitystä olisi hyvä käyttää pohjana selvitettäessä liikenteellisiä vaikutuksia.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö toteaa, että arviointiohjelman mukaan hankealueen keskeisimmät luontoarvot koostuvat laajemmista, ojittamattomina säilyneistä suoalueista sekä iäkkäämmistä metsien pirstaleista. Hankesuunnittelu tulee toteuttaa siten, että vaikutukset edellä mainittuihin luontokohteisiin voidaan välttää tai pitää mahdollisimman vähäisinä. Sähkönsiirtoreittien selvitykset tuloksineen tulee tuoda ilmi samalla tarkkuudella, kuin muutkin luonnonympäristöön kohdistuvat vaikutusarviointit.

Linnustoa koskevat selvitykset tulee tehdä pääsääntöisesti Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -oppaan mukaisesti. Hankealueen eteläpuolella sijaitsevalle Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva Natura -alueelle, joka on myös FINIBA-alue sekä maakunnallisesti arvokas lintualue, tulee laatia erilliset linnustoselvitykset. Salassa pidettävien lajien vaikutukset tulee arvioida asianmukaisesti. Pöllökartoitusten tulosten arvioinnissa tulee huomioida myyräkantojen vaihtelut. Muuttolinnuston syysmuuton seurannan osalta ohjelmassa esitetty 6 seurantapäivää on vähemmän kuin Ympäristöministeriön ohjeistuksessa. Mikäli hankkeessa aiotaan poiketa ohjeistuksesta, tulee se perustella. Yhteisvaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomioita.

Saukon esiintymisestä hankealueella tai sen läheisyydessä tulisi saada ajantasaista tietoa, jotta voidaan arvioida rakentamisen aiheuttamia vaikutuksia lajiin ja sitä kautta mahdollisesti Lestijoen Natura-alueen suojeluperusteisiin. Luonnonsuojeluyksikkö näkee susi- ja metsäpeuraselvitykset tarpeellisina ja yhteisvaikutukset lajeihin tulee huomioida. Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen viimeisin ohjeistus tulee huomioida. Viitasammakon ja lepakoiden osalta arviointiohjelmasta ei käynyt ilmi kartoituspäivät tai niiden ajankohdat.

Natura-arviointi on tarpeen Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva Natura-alueen osalta. Viitajärven Natura-alueelle tulee selvittää Natura-arvioinnin tarve. Sähkönsiirtovaihtoehtojen etäisyys Natura-alueisiin on oleellista huomioida.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen pohjavedensuojelun ryhmä huomauttaa, että Kannuksen Eskolanharjun pohjavesialueen on tutkimuksissa todettu jatkuvan peitteisenä harjuna Eskolanharjun ja Sievin kunnan rajan välisellä alueella. On mahdollista, että Kannuksen Eskolanharjun ja Sievin Markkulan pohjavesialueen väliselle alueelle tulee tulevaisuudessa luokiteltavaksi uusi pohjavesialue. Sähkönsiirron vaihtoehdot VE A1, VE A2 ja VE A3 on suunniteltu sijoittuvan kyseisen peitteisen harjun lävitse.

Tuulivoimaloiden perustusten ja tiestön rakentamisessa joudutaan lisäämään maa-ainesten ottoa. Tarvittavia maa-ainesten ottomääriä ja ottamisen ympäristövaikutuksia tulisi arvioida ja tulee myös tarkastella, missä määrin maarakentamisessa voidaan hyödyntää kierrätysmateriaaleja.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristönsuojeluyksikön vesien ja maatalouden ympäristönsuojeluryhmän mukaan hankealueen läheisyydessä ei sijaitse ELY-keskuksen valvomia eläinsuojia. Lähimmät kunnan valvomat eläinsuojat sijaitsevat n. 1 km etäisyydellä hankealueen rajasta ja 2 km etäisyydellä lähimmistä tuulivoimaloista.

Hankealueella on yksi ympäristöluvallinen turvetuotantoalue, Iso-Aittoneva. Lähimmät tuulivoimalat sijoittuisivat noin 500 metrin etäisyydelle turvetuotantoalueesta, mutta sähkönsiirtoreitit VE A1 ja VE

A2 sivuavat turvetuotantoaluetta. Yhteisvaikutukset vaikutusalueella sijaitsevien turvetuotantoalueiden kanssa ja happamat sulfaattimaat tulee huomioida arvioinnissa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vesienhoitoryhmän mukaan ennalta arvioiden tuulivoimapuiston suurimmat vaikutukset pintavesiin aiheutuvat teiden, näihin liittyvien ojien rakentamisesta tai/ja parantamisesta. Mahdollisia vaikutuksia voivat olla eroosiosta johtuva kuormituksen kasvu, pohjavesipinnan lasku tai tierumpujen aiheuttamat esteet vesieliöstön liikkumiselle. Pohjavedenpinnan lasku voi aiheuttaa turvemailla turpeen hajoamista ja happamilla sulfaattimailla happamia ja metallipitoisia valumavesiä. Happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys hankealueella ja sähkönsiirtoreiteillä tulee esittää kartalla sekä arvioida niistä aiheutuvat vaikutukset.

Arviointiohjelmassa todetaan, että pintavesien kuormittaviksi tekijöiksi olisi tunnistettu vesistöjen sisäinen kuormitus hankealueen läheisissä vesissä. Näin ei kuitenkaan ole Ypyänojan tai Lestijoen keskiosan vesimuodostumien osalta. Lisäksi luettelosta puuttuu Lestijoen keskiosalle tunnistettuja paineita.

Valuma-alueet tulee esittää kartalla 3. jakovaiheen tarkkuudella myös sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen osalta. Vesimuodostumien nimet tulee kertoa. Arviointiselostuksessa tulee esittää alustavat huoltotiereitit ja arvioida niiden rakentamisen vaatimia kuivatustarpeita ja mahdollisia vaikutuksia alueen hydrologiaan.

Lestijoki on suojeltu ja lajistoon kuuluu mm. uhanalainen meritaimen. Jokeen nousee kudulle myös vaellussiika ja nahkiainen. Lestijoen erityispiirteiden vuoksi hankkeessa tulee huomioida erityisesti mahdolliset vesistövaikutukset, myös välilliset ja pyrkiä vähentämään vaikutuksia.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIOINTIOHJELMASTA

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa YVA-asetuksen 3 §:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset ja arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi arviointiselostusta ja siihen liittyviä selvityksiä laadittaessa tulee huomioida seuraavat yhteysviranomaisen esiin tuomat asiat (alla kohdat **YV**).

Hankekuvaus, hankkeen vaihtoehdot ja liittyminen muihin suunnitelmiin

Arviointiohjelmassa on esitetty tiedot hankealueesta, tuulivoimaloiden alustavista sijainneista, tuulivoimaloiden rakenteista, sähkönsiirrosta sekä arvio aikataulusta. Hankekuvauksessa on kerrottu hankkeen liittymisestä kansallisiin ja Keski-Pohjanmaan maakunnallisiin ilmastotavoitteisiin. Arviointiohjelmassa on ns. 0-vaihtoehto eli

hankkeen toteuttamatta jättäminen sekä toteuttamisvaihtoehdot VE1 ja VE2. Sähkönsiirtoreitit on esitetty kartalla ja kerrottu sähkönsiirtovaihtoehtojen liittymisestä suunnitteilla olevaan Fingrid Oyj:n Jylkkä-Alajärvi-voimajohtohankkeeseen.

YV: Hankkeen sijainti, tarkoitus ja kuvaus on esitetty riittävällä tasolla arviointiohjelmaan. Kuvausta tulee tarkentaa arvioinnissa saadun tiedon perusteella. Hankekuvauksessa on esitetty tarkasteltavien voimaloiden enimmäisnapa- ja pyyhkäisykorkeudet ja tuulivoimaloiden yksikkötehoksi on ilmoitettu 8-10 MW. Selostuksessa tulee käyttää enimmäisyksikkötehoa ja arvioida vaikutukset enimmäisyksikkötehon mukaisten voimaloiden perusteella. Arviointiin kuuluvat sähkönsiirtoreitit tulee kuvata selkeästi sekä sanallisesti että karttakuvien avulla.

Hankevaihtoehdoissa on vain vähän eroavuuksia, mikä heikentää mahdollisuutta löytää eroavuuksia eri vaihtoehtojen välillä.

Tarkasteltavissa vaihtoehdoissa tulee huomioida erityisesti jokilaaksojen asutus, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue sekä tuulivoimaloiden etäisyys Natura-alueesta. Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan vaihtoehtotarkastelussa myös Kannuksen kaupungin lausunnon hankkeen vaikutuksista Kannuksen alueelle. Mikäli hankkeessa suunnitellaan tuulivoiman lisäksi aurinkovoimaloita, tulee niiden osalta esittää pinta-alat, tehot ja sijainti arviointiselostuksessa ja lisätä toteutusvaihtoehdot mukaan arviotaviin hankevaihtoehtoihin.

Hankealueen tiestön alustava sijoittuminen tulee esittää kartalla ja arvioida uuden rakennettavan tiestön sekä parannettavan tiestön pituudet. Selostuksessa tulee arvioida tuulivoimaloiden, huoltoteiden ja sähkönsiirron rakentamiseen tarvittavat maa-ainesmäärät ja niiden saatavuus sekä rakentamisessa syntyvien ylijäämämaiden määrät ja käyttö sekä mahdolliset läjitysalueet. Toiminnan aikana syntyvät jätteet sekä niiden määrät tulee esittää, kuten myös jätteiden käsittelymenetelmät ja niiden loppusijoitus- tai hyödyntämisvaihtoehdot.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Toholammin kuntaan sijoittuvalle Pitkälähdon hankealueelle valmistellaan YVA-menettelyn rinnalla maankäyttö- ja rakennuslain mukaista tuulivoimapuiston osayleiskaavaa. Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeen edellyttämät sekä mahdollisesti tarvittavat suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettava päätökset.

YV: Tarvittavat luvat ja muut mahdollisesti tarvittavat luvat on esitetty selkeästi sekä taulukoituna että tekstissä. Yhteysviranomaisen pyytää lisäämään suunnitelmia ja lupia koskevaan osioon Fingrid Oyj:n lausunnossa mainitun liittymissopimuksen sähköverkkoon ja Väyläviraston lausunnossa mainitun työluvan tiealueella työskentelyyn.

Lisäksi hankkeessa tulee huomioida, tarvitaanko rakentamisessa tarvittavien maa-ainesten ottoon ja siinä syntyvien maa-ainesten läjittämiseen erillisiä lupia. Myös vesilain mukaisille alitus- ja

ojitusilmoituksille voi syntyä tarvetta. Ympäristöluvan tarpeen osalta yhteysviranomaisen muistuttaa, että lähtökohtaisesti voimat tulee suunnitella siten, että niiden toiminnasta ei aiheudu ympäristöluvan tarpeen ylittävää naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta rasisitusta.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Arviointiohjelmassa on esitetty kuvaus hankealueen ympäristön nykytilasta. Ohjelmassa on kuvattu selvittävät YVA-lain mukaiset vaikutukset ja laadittu eri vaikutusten osalta alustavat rajaukset tarkastelualueiksi. Tarkastelualueiden laajuus on rajattu vaikutuksesta riippuen alueeksi, jolla vaikutuksia arvioidaan ilmenevän.

Vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa hyödynnetään IMPERIA-hankkeessa kehitettyjä menetelmiä arvioimalla vaikutuskohteen herkkyyttä ja muutoksen suuruutta.

YV: Arviointiselostukseen vaikutusalueen nykytilan kuvausta tulee tarkentaa YVA-menettelyn aikana saatujen tietojen perusteella. Vaikutusalueen nykytilan kuvauksen lisäksi arviointiselostuksessa tulee arvioida vaikutusalueen kehitystä, mikäli hanketta ei toteuteta.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee painottaa erityisesti hankkeen todennäköisesti merkittävien vaikutusten arviointia. Yhteysviranomaisen arvioi arviointiohjelman perusteella, että keskeisiä voivat olla vaikutukset maisemaan, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, linnustoon ja Natura-alueille sekä eri hankkeiden yhteisvaikutukset.

Arviointiohjelmassa esitetyt melu- ja välkemallinnukset sekä maisema-analyysit ja havainnekuvat toimivat tärkeänä pohjana arviointityölle. Arviointiselostuksessa tulee esittää tuloksista havainnolliset kuvat sekä kuvata tekstissä selkeästi saatuja tuloksia. Arviointiselostuksessa tulee esittää vaikutuskohdittain perustelut, miten vaikutuksen merkittävyys on määritetty. Vaihtoehtojen vertailussa tulee kuvata eri vaihtoehtojen ympäristövaikutusten eroavuudet sekä sanallisesti että taulukkomuodossa.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Arviointiohjelmassa on kuvattu hankealueen ja sen lähiympäristön sekä sähkönsiirtoreittien yhdyskuntarakennetta, asutusta, kaavoitusta ja maankäyttöä. Asutuksen sijoittumista ja etäisyydet hankealueelta lähimpiin asuin- ja vapaa-ajan asuntoihin on kuvattu tekstissä ja kartalla. Arviointiohjelmassa on todettu, että hankealueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa eikä hankealuetta ole maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimantuotantoalueeksi. Arviointiohjelmassa on tunnistettu vaikutusten liittyvän siihen, että tuulivoimapuiston rakennuspaikat muuttuvat metsätalousalueesta energiantuotantoalueeksi ja tällä on välittömiä ja välillisiä vaikutuksia

alueiden käyttöön. Vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön arvioidaan asiantuntija-arviona.

YV: Arvioinnissa tulee tarkastella erityisesti hankkeen vaikutuksia voimassa olevaan ja vireillä olevaan maakuntakaavaan. Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa merkittävät tuulivoimatuotannon alueet muodostuvat vähintään kymmenestä voimalasta. Hankealueelle ei ole osoitettu merkittävää tuulivoimatuotannon aluetta voimassa olevassa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Keski-Pohjanmaan 6. vaihemaakuntakaava (energiaturros- ja ympäristövaihemaakuntakaava) on vireillä. Pitkälähdon tuulivoimapuiston laajennuksen toteuttaminen edellyttää, että alue osoitetaan merkittävänä tuulivoimatuotannon alueena Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Kunnilta tulee varmistaa ajantasaiset kaavoitustiedot ja lisätä arviointiselostukseen ainakin Kannuksen Lestijokilaakson osayleiskaava.

Pitkälähdon voimajohdon reittivaihtoehtojen sijoittuminen Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavojen alueille tulee esittää kartalla. Arviointiselostuksessa tulee huomioida Pohjois-Pohjanmaan vireillä oleva maakuntakaava ja siihen liittyvät TUULI-selvitykset.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Vaikutuksia arvioidaan vakinaisten asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden näkökulmista. Arvioinnissa huomioidaan mm. maankäyttö ja elinkeinot, melu, varjostusvaikutus, maisema, liikenne ja virkistyskäyttö. Arvioinnissa hyödynnetään yleisötilaisuuden aineistoa, saatuja lausuntoja ja mielipiteitä ja tausta-aineistona käytetään mm. muiden tuulivoimahankkeiden selvitystuloksia.

YV: Arviointiohjelmassa ei ole suunniteltu tehtäväksi lähialueen asukkaille tai vapaa-ajan asukkaille asukaskyselyä. Arviointiohjelmasta ei jätetty yhtään mielipidettä, joten asukkaiden näkökulma ei sitä kautta noussut esiin. Yhteysviranomaisen mukaan asukaskyselyillä on saatu tuulivoimahankkeissa arvokasta tietoa paikallisten asukkaiden näkökulmasta ja kysely on tarpeen toteuttaa myös Pitkälähdon tuulivoimahankkeessa.

Arvioinnissa tulee huomioida ääni- ja valo-olosuhteissa sekä maisemassa tapahtuvan muutoksen vaikutukset lähiasukkaiden viihtyvyyteen ja terveyteen sekä alueen virkistyskäyttöön ja metsästyksen kohdistuvat vaikutukset.

Arviointiohjelman virkistyskäyttökohteita kuvaavalta kartalta (kuva 12.1) puuttuu Toholammien kunnan Jämsänkallion luontopolku, joka sijoittuu noin 5 km etäisyydelle hankealueen itäpuolelle Kotojärven ja Jämsänkallion alueelle. Myös Kopsannevan luontopolku hankealueen eteläpuolella puuttuu kuvan 12.1 kartalta. Keski-Pohjanmaan retkikohteita ja niiden karttoja on kuvattu Visit Keski-Pohjanmaa -

nettisivustolla. Yhteysviranomainen pyytää huomioimaan hankkeen vaikutusalueelle sijoittuvat reitit arvioinnissa.

Meluvaikutukset

Rakentamisen aikaista melua arvioidaan asiantuntija-arviona. Tuulivoimaloiden toiminnan aiheuttamia meluvaikutuksia arvioidaan melumallinnuksen avulla. Melumallinnukset laaditaan Ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 ”Tuulivoimaloiden melun mallintaminen” mukaisin menetelmin ja verrataan Valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 mukaisiin ulkomelutason ohjearvoihin. Matalataajuisen melun (20-200 Hz) osalta äänitaso lasketaan lähimmille asuin- ja vapaa-ajanrakennuksille ja tuloksia verrataan Asumisterveysohjeen 545/2015 mukaisiin ohjearvoihin.

YV: Yhteysviranomainen muistuttaa, että melumallinnukset ja niiden raportointi tulee lähtökohtaisesti toteuttaa Ympäristöministeriön ohjeiden mukaisesti voimalatyypeillä, jotka vastaavat teholtaan ja muilta ominaisuuksiltaan vaihtoehtoisissa esitetyjä tuulivoimaloiden enimmäiskokoja.

Mikäli melumallinnuksia ei voida laatia vaihtoehtoisissa esitetyllä maksimivoimalatyypeillä, tulee mallinnoissa noudattaa varovaisuusperiaatetta. Arviointiselostuksessa tulee esittää selkeästi mallinnoissa ja vaihtoehtojen mukaisissa voimalatyypeissä olevat eroavuudet sekä arviot eroavuuksien vaikutuksista lähtömelutasoon ja melun leviämiseen. Mahdolliset mallinnuksen epävarmuustekijät tulee esittää myös pienitaajuisen melun leviämisen osalta.

Mikäli tehtyjen mallinnusten ja arviointien perusteella melun ohjearvot ylittyvät, arviointiselostuksessa tulee esittää melualueelle jäävien asuin- ja lomarakennusten sekä mahdollisten kaavoitettujen tonttien määrä sekä esitys siitä, miten voimaloiden sijoitusta tai määrää muutetaan haitan ehkäisemiseksi.

Varjostus- ja välkevaikutukset

Varjonmuodostuksen määrä lasketaan mallinnuksen perusteella ja laskenta suoritetaan ns. ”real case” -tilanteen mukaan. Mallinnuksessa lasketaan kaksi eri tilannetta, jossa toisessa huomioidaan metsän peitteisyys ja toinen missä metsän peitteisyyttä ei huomioida. Arvioinnissa huomioidaan vakituinen asutus ja loma-asunnot. Tuloksia verrataan Ruotsissa käytössä oleviin ohjearvoihin.

YV: Tehtävät mallinnukset tulee laatia voimalatyypeillä, joiden lavan pituudet ja kokonaiskorkeudet vastaavat tarkasteltavien toteutusvaihtoehtojen enimmäismittoja. Vaikutusarvioinnin tulee perustua mallinnukseen, jossa ei huomioida puuston suojaavaa vaikutusta. Arviointiselostuksessa tulee esittää asuin- ja lomarakennusten sekä mahdollisten asumiskäyttöön kaavoitettujen tonttien määrä eri tuntivyöhykkeillä sekä arvio voimaloiden sijainnin tai määrän muutostarpeesta, mikäli välkkeen määrä ylittää muissa maissa

käytettävät raja-arvot. Lähtökohtaisesti tuulivoima-alueet tulisi suunnitella niin, etteivät välkkeen raja-arvot ylitä. Arviointiohjelmassa todetun vuosittaisen välkemäärän lisäksi tulee esittää päiväkohtaiset maksimivälkeajat, joita voidaan verrata Ruotsissa käytettävään 30 min suositusarvoon.

Maisema, rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaisjäännökset

Maisemarakennetta ja maisemakuvaa tarkastellaan hankealueelta ja sitä ympäröiviltä alueilta noin 30 km etäisyydeltä. Vaikutukset maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta arvokkaille kohteille arvioidaan noin 20 kilometrin etäisyydelle. Arvioinnissa laaditaan näkemäalueanalyysi ja maisemavaikutuksia havainnollistetaan havainnekuvien avulla. Myös lentoestevalojen näkyvyyttä arvioidaan. Sähkönsiirron osalta tarkastelu ulottuu noin kilometrin etäisyydelle johtoauekasta. Vaikutuksia muinaisjäännöksiin arvioidaan olemassa olevan tiedon sekä arkeologisen inventoinnin tietojen perusteella. Maisemavaikutusten osalta yhteisvaikutuksia tarkastellaan tarkemmin hankkeen lähimpien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

YV: Arvioitaessa hankkeen vaikutuksia maisemaan, tulee huomioida, että hankkeessa rakennettavat voimalat ovat huomattavasti suurempia mitä ympäristöministeriön oppaassa Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Havainnekuvissa tulee käyttää voimalatyyppejä joka kokonaiskorkeudeltaan ja roottorinhalkaisijaltaan vastaa vaihtoehtojen mukaisia enimmäispituuksia.

Arviointiselostuksessa tulee esittää havainnekuvien laadinnassa käytetty tekniikka ja päiväaikaisten havainnekuvien lisäksi arvioinnissa tulee havainnollistaa lentoestevalojen vaikutukset yöaikaiseen näkymään. Havainnekuvissa tulee esittää myös maisemassa mahdollisesti näkyvät muiden tuulivoimahankkeiden voimalat.

Yhteysviranomaisen yhtyy K.H.Renlundin museon näkemykseen, että havainnekuvat ja maisemavaikutusten arviointi ovat tarpeen erityisesti Lestijoen valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta useammasta katselupisteestä sekä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaisiin rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin. On tärkeää arvioida eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset maisemaan etenkin valtakunnallisesti arvokkaalle Lestijokilaakson maisema-alueelle ja maakunnallisesti arvokkaalle Lestijokivarren kulttuurimaisemalle.

Muinaisjäännöksiin liittyvässä arvioinnissa tulee ottaa huomioon kaikki rakentamiseen liittyvät toimet, joilla voi olla vaikutusta kohteisiin. Muinaisjäännökset tulee esittää kartoilla aluerajauksineen.

Pohjavedet, maa- ja kallioperä

Hankealueen maaperä koostuu kalliomaasta, turpeesta ja sekalajitteisesta maalajista. Happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys on pieni. Hankealueella ei sijaitse arvokkaita geologisia muodostumia tai pohjavesialueita. Myöskään sähkönsiirtoreittien

varteen ei sijoitu pohjavesialueita. Vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan maaperän laatua ja kantavuutta rakennuspaikoilla. Vaikutukset arvioidaan asiantuntija-arviona.

YV: Yhteisviranomaisen pitää arviointia pääosin riittävänä. Tuulivoimaloiden sijaintikartan mukaan voimalapaikat sijoittuvat enimmäkseen kivennäismaille. Turvemaiden osalta tulee arvioida, minkä verran rakentamista sijoittuu turvemaille ja edellyttääkö esimerkiksi uusien tieyhteyksien rakentaminen massanvaihtoja tai kuivatusta.

Pintavedet ja kalasto

Hankealue sijoittuu Lestijoen vesistöalueelle ja voimaloista suurin osa sijoittuisi Ypyänjoen valuma-alueelle (51.09) ja kolme voimalaa Korpelan valuma-alueelle (51.022). Pintavesiin kohdistuvat vaikutukset ja riskit ovat suurimmillaan rakentamisvaiheessa ja liittyvät etenkin maansiirtotöihin. Vaikutuksia pintavesiin ja kalastoon arvioidaan asiantuntija-arviona olemassa olevien aineistojen perusteella.

YV: Valuma-alueet ja niiden nimet tulee esittää kartalla 3. jakovaiheen tarkkuudella myös sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen osalta. Arviointiselostuksessa tulee esittää alustavat huoltotiereitit ja arvioida rakentamisen vaatimia kuivatustarpeita ja rakentamisesta aiheutuvia vaikutuksia alueen hydrologiaan. Lestijoki on suojeltu ja lajistoon kuuluu mm. uhanalainen meritaimen, joten myös välillisten vesistövaikutusten huomioiminen ja minimointi hankkeessa on tärkeää. Ojitukset ja huoltoteiden rakentamiset voivat vaikuttaa vesistöjen hydrologiaan ja virtaamiin.

Tiet, ojat ja muut rakentamistyöt on toteutettava niin, että kiintoaineen ja ravinteiden kuormitus vesistöihin jää mahdollisimman vähäiseksi. Tierummut eivät saa muodostua kalojen vaellusesteiksi. Mahdollisten luonnontilaisten pienvesien sijainnit ja kalasto tulee selvittää ja arvioida onko hankkeella vaikutuksia niihin. Mahdollisten happamien sulfaattimaiden vaikutukset vesistöihin ja kalastoon tulee huomioida.

Ilmasto ja ilmanlaatu

Arviointiohjelmassa on kuvattu sekä hankkeen vaikutuksia ilmastomuutokseen että ilmastomuutoksen arvioituja vaikutuksia hankkeelle. Hankkeen osalta ilmastovaikutus määritetään elinkaariarvioinnin periaatteiden mukaisesti huomioiden merkittävimmät kasvihuonekaasut sekä vaikutus hiilinieluihin ja -varastoon. Arviointiohjelman tekstin mukaan hankkeen ilmastovaikutusta arvioidaan vertaamalla tuulivoimahankkeen päästöarvoja mm. hiililauhde- ja maakaasulauhde-energiantuotannon päästöarvoihin. Toisaalla tekstissä puolestaan mainitaan, että tuulivoimapuiston käytönaikaisten päästöjen arvioinnissa verrataan eri sähköntuotantomuotojen päästöarvoja, ottaen huomioon kansalliset skenaariot sähköntuotantorakenteen kehityksestä.

YV: Yhteysviranomainen huomauttaa, että arvioinnissa tulee käyttää tuulivoimapuiston tuotannon ajankohdalle ennustettavaa sähköntuotannon päästökerrointa. Arviointiselostuksessa tulee huomioida tuotannon aikaisten päästöjen lisäksi tuulivoimaloiden osien kuljetuksen, tuulivoimapuiston rakentamisen sekä tuulivoimaloiden purkamisen päästöt. Arviointiselostuksessa tulee esittää selkeät laskentaperusteet ja käytetyt tietolähteet. Tuulivoimapuiston päästökerroin tulee ilmoittaa g CO₂/kWh huomioon ottaen laitoksen koko elinkaari. Selostuksessa tulee myös arvioida, milloin voimaloiden tuottama päästötön energia on kompensoinut rakentamisvaiheen aikana syntyneet ilmastopäästöt. Hankkeen ilmastovaikutukset tulee suhteuttaa alueellisiin ilmasto- ja päästövähennystavoitteisiin.

Arviointiohjelman otsikossa on mainittu myös ”ilmanlaatu”, jolla tarkoitetaan eri asiaa kuin vaikutuksilla ilmastoon. Hankkeen merkittävät vaikutukset eivät kohdistu ilmanlaatuun, mutta arvioinnissa tulisi huomioida, voiko hanke vaikuttaa lähialueella ilmanlaatuun esim. rakentamistöiden aikana (pöly, liikenne, maansiirtotyöt).

Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että tarkastelussa on huomioitu myös ilmastomuutoksen ja muuttuvien sääolojen mahdollisia vaikutuksia ja riskejä hankkeelle.

Kasvillisuus ja luontotyypit

Arviointiohjelman mukaan hankealueen keskeiset luontoarvot koostuvat laajemmista, ojittamattomina säilyneistä suoalueista sekä iäkkäämmistä metsien pirstaleista. Alueelle on tehty kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus vuonna 2022. Luontovaikutusten arvioinnissa keskitytään erityisesti luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaisiin kohteisiin ja suojelullisesti arvokkaaseen lajistoon.

YV: Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeessa tulee mahdollisuuksien mukaan välttää luontoarvoiltaan merkittävälle kohteille rakentamista. Arvioinnissa tulee kuvata erityisesti lajiston tai luonnonmonimuotoisuuden kannalta arvokkaille luontokohteille kuten ojittamattomille suoalueille ja iäkkäisiin metsäalueisiin kohdistuvat vaikutukset. Arvokkaat luontokohteet tulee kuvailla ja esittää arviointiselostuksessa kartalla.

Sähkönsiirtoreittien selvitykset tuloksineen tulee tuoda ilmi samalla tarkkuudella, kuin muutkin luonnonympäristöön kohdistuvat vaikutusarviointit.

Linnusto

Arviointiohjelmassa on kuvattu, mitä suoria ja epäsuoria vaikutuksia tuulivoimahankkeista voi aiheutua linnustolle. Hankealuetta lähin kansallisesti tärkeä lintualue (FINIBA) Kälviän-Toholammen rajaseudun suot sijaitsee välittömästi hankealueen eteläpuolella. Kyseisestä alueesta osa on Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-aluetta (SAC/SPA). Pitkälehdon tuulivoimapuiston hankealue sijoittuu kurkien

muuttoreitille. Hankealueelle on tehty pesimälinnustoselvitys, pöllöjen kuuntelu, kanalitujen soidinpaikkaselvitys sekä kevät- ja syysmuutonseuranta vuonna 2022.

YV: Yhteysviranomainen toteaa, että linnustovaikutusten arviointia tulee täydentää arviointiohjelmassa esitetystä. Linnustoa koskevat selvitykset tulee tehdä pääsääntöisesti Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -oppaan mukaisesti. Mikäli hankkeessa poiketaan ohjeistuksesta, tulee se perustella. Hankealueen eteläpuolella sijaitsevalle Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva Natura -alueelle tulee laatia erilliset linnustoselvitykset Natura-arvioinnin tueksi, ellei alueelta ole ajantasaista tietoa linnustosta.

Yhteysviranomainen pyytää huomioimaan Luonnonvarakeskuksen lausunnon ja ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikön kommentit metsäkanalitujen ja pöllöjen osalta, joiden mukaan eri vuosien väliset kannanvaihtelut tulee huomioida näiden lajien kartoituksissa ja tulosten arvioinnissa.

Ohjelmassa ei ole kuvattu kuinka lintujen törmäysriskiä tullaan arvioimaan, vaikka arviointiohjelmassa yhdeksi linnuston kannalta merkittävimmäksi vaikutusmekanismiksi todetaan lintujen törmäykset tuulivoimaloiden rakenteisiin tai sähkönsiirron voimajohtoihin. Arviointiohjelmassa ei ole suunniteltu petolintujen lentotarkkailua tai vaihtoehtoja tapaa törmäysriskien arvioimiseen. Vaikutukset maakotkaan huomioiden yhteisvaikutukset muiden samalle reviirille sijoittuvien maankäytönhankeiden kanssa tulee arvioida Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti. Eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointiin linnuston osalta tulee kiinnittää erityistä huomioita.

Eläimistö

Arvioinnissa keskitytään uhanalaisiin ja EU:n luontodirektiivin liitteissä II tai IV mainittuihin lajeihin. Hankealueelle on tehty viitasammakkoselvitys, lepakkoselvitys ja liito-oravaselvitys, jota vielä täydennetään. Vaikutukset susiin ja metsäpeuroihin selvitetään olemassa olevien reviiritietojen pohjalta asiantuntija-arviona.

YV: Hankealue sijoittuu Toholammin susireviirille. Muista suurpedoista alueella tai sen läheisyydessä esiintyvät karhu ja ahma. Hankealue sijoittuu metsäpeurojen päälisääntymisalueelle ja vaellusreiteille. Luonnonvarakeskuksen mukaan osalla lajeista (esim. susi, karhu, metsäpeura) mahdollinen vaikutusalue saattaa olla merkittävästi laajempi kuin ohjelmassa esitetty tarkastelualue.

Metsäpeuran osalta on tarpeen tehdä kattava selvitys hyödyntäen Luonnonvarakeskuksen GPS-seurantaan perustuvan aineiston lisäksi myös maastohavainnointia. Selvityksessä tulee huomioida lajin vuodenaikaisuus, vaellusreitit ja muista hankkeista aiheutuvat yhteisvaikutukset. Myös suden osalta on tarpeen tehdä tarkempi

selvitys, jossa huomioidaan myös muiden samalle reviirille sijoittuvien hankkeiden yhteisvaikutuksia.

Yhteysviranomainen pyytää huomioimaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikön kommentin, jonka mukaan saukon esiintymisestä hankealueella tai sen läheisyydessä tulisi saada ajantasaista tietoa.

Arviointiselostuksesta tulee käydä selkeästi ilmi tehtyjen selvitysten kartoituspäivät. Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen viimeisin ohjeistus tulee huomioida.

Natura-alueet, luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelmien kohteet

Arviointiohjelmassa on lueteltu lähimmät Natura 2000 -alueet ja luonnonsuojelualueet. Lähimmät suojelualueet sijoittuvat välittömästi hankealueen eteläpuolelle, mm. Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alue (FI1000014, SAC/SPA) sekä siihen rajautuvat muut suojelualueet ja soidensuojelualueen täydennysehdotuksen kohteet. Hankealueen koillispuolelle sijoittuva Lestijoen vesistö on myös Natura-alue (FI1000057, SAC). Viitajärven Natura-alue (FI1000025 SAC/SPA) sijoittuu noin 6 km etäisyydelle Pitkälähdon hankealueen lähimmästä tuulivoimalasta ja lähelle sähkönsiirtovaihtoehtoja VEA1 ja VEA2 (Fingrid Oyj:n). Arviointiohjelman mukaan Pitkälähdon tuulivoimahankkeessa laaditaan Natura-arviointi Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueelle.

YV: Yhteysviranomainen pyytää huomioimaan Metsähallituksen lausunnon, jonka mukaan Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa olevat alueet tulee rajata pois tuulivoimapuiston hankealueesta asianmukaisin suojaetäisyyksin.

Natura-arviointi on tarpeen Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva Natura-alueen osalta. Natura-arvioinnin tueksi tulee olla riittävät ajantasaiset selvitykset linnuston osalta ja myös vaikutukset alueella esiintyvään metsäpeuraan tulee arvioida. Viitajärven Natura-alueen Natura-arvioinnin tarve tulee selvittää Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksiköltä. Mikäli Natura-arviointi liitetään arviointiselostukseen, ELY-keskuksen lausunto Natura-arvioinnista sisällytetään yhteysviranomaisen perusteltuun päätelmään arviointiselostuksesta.

Natura-arvioinnissa ja muihin luonnonsuojelualueisiin sekä niiden lintu- ja eläinlajiston vaikutusarvioinnissa tulee huomioida myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset. Pitkälähdon tuulivoimahanke tukeutuu Fingrid Oyj:n Jylkkä-Alajärvi-voimajohtovaihtoehtoihin, jonka YVA-menettelyssä on tehty Natura-arvioinnit Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan alueelle sekä Viitajärvennevan Natura-alueelle. Arviointien tuloksia tulee hyödyntää Pitkälähdon tuulivoimahankkeessa.

Yhteysviranomainen yhtyy Luonnonvarakeskuksen huomautukseen siitä, että Natura-alueiden osalta on tärkeää varmistaa, että viherkäytävät niiden ympärillä säilyvät.

Liikenne

Arviointiohjelmassa on kuvattu lyhyesti liikenteelle aiheutuvia vaikutuksia ja todettu vaikutusten muodostuvan pääosin hankkeen rakentamisvaiheessa. Tuulivoimaloiden erikoiskuljetukset on suunniteltu Kokkolan satamasta. Hankkeen läheisyydessä ei sijaitse liikennelentokenttiä. Arviointiohjelman mukaan hankkeen osalta arvioidaan rakentamisen aiheuttamia kuljetusmääriä, sekä tiestön ja siltojen kunnon riittävyyttä rakentamisen aikaiselle liikenteelle ja huomioidaan liikenneturvallisuus.

YV: Selostuksesta on käytävä ilmi, mistä hankkeen arvioidut liikennemäärät muodostuvat, millaisia vaikutuksia liikenteestä aiheutuu alueen asukkaille ja miten haitallisia vaikutuksia pyritään minimoimaan.

Yhteysviranomainen pyytää huomioimaan Väyläviraston Tuulivoimalaohjeen sekä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikennevastuualueen kommentin, jonka mukaan "Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta" -julkaisussa (ELY-keskuksen raportteja 10/2023) esitettyä saavutettavuusselvitystä olisi hyvä käyttää pohjana liikenteellisiä vaikutuksia selvitettäessä.

Luonnonvarojen hyödyntäminen

Alueen luonnonvaroiksi on arviointiohjelmassa mainittu talousmetsät ja turvevarannot sekä sienet, marjat, riista ja maa-ainesvarat. Arviointiohjelman mukaan hankkeen vaikutukset metsätalouteen arvioidaan mm. metsäalan muutosten perusteella. Lisäksi arvioidaan vaikutuksia lähialueiden maa-ainesten ottoalueisiin ja siihen varattuihin alueisiin.

YV: Todennäköisesti merkittävimmät vaikutukset luonnonvarojen osalta kohdistuvat talousmetsiin. Turvetuotantoalue tulee myös huomioida, mikäli sen alueelle suunnitellaan rakentamista. Arviointiselostuksessa tulee arvioida hankkeen vaikutukset alueellisiin maa-ainesvarantoihin sekä rakentamisessa syntyvän ylijäämämaan käytöstä ja käsittelystä aiheutuvat vaikutukset. Lisäksi tulee esittää arvio, missä määrin maarakentamisessa voidaan hyödyntää kierrätysmateriaaleja. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös sähkönsiirtoreittien rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset.

Viestintäyhteydet ja tutkat

Hankkeen vaikutuksia viestintäyhteyksiin arvioidaan viranomaisilta saatujen lausuntojen perusteella asiantuntija-arviona. Puolustusvoimilta on pyydetty lausunto hankkeen vaikutuksesta puolustusvoimien tutkien toimintaan. Vaikutuksia säätutkiin ei arvioida, koska lähin säätutka sijaitsee Vimpelin Lakeaharjulla noin 80 km etäisyydellä hankealueesta.

YV: Arvioinnissa tulee huomioida ja varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Tuulivoimapuiston ja eri hankkeiden yhteisvaikutukset tulee huomioida antenni- tv:n vastaanottoon ja sitä kautta mm. yleiseen turvallisuuteen. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Puolustusvoimilta tulee saada hyväksyttävyytlausunto ennen tuulivoimaloiden rakentamisen mahdollistavan kaavan hyväksymistä.

Ympäristöriskit

Arviointiohjelmassa todetaan, että hanke toteutetaan siten, ettei se pääse aiheuttamaan yleistä turvallisuusvaaraa. Turvaetäisyydet huomioidaan tuulivoiman rakentamista ohjaavien asiakirjojen mukaisesti. Hankkeessa tunnistetaan ympäristö- ja turvallisuusriskit ja mahdolliset häiriötapaukset hankkeen elinkaaren aikana ja arvioidaan niiden todennäköisyyttä.

YV: Ympäristöriskejä on kuvattu arviointiohjelmassa hyvin lyhyesti. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen mukaan arviointiohjelmasta ei käy ilmi, miten onnettomuuksien ehkäisyyn varaudutaan. Toiminnanharjoittajan tulee varautua vaaratilanteisiin ja pelastustoimenpiteisiin. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen.

Arviointiselostuksessa tulee tarkastella mm. poikkeuksellisista sääolosuhteista, jään tai lapojen putoamisesta, tulipaloista, öljyvahingoista ja kemikaaleista aiheutuvia riskejä ja niiden seurauksia sekä riskien ehkäisykeinoja. Arvioinnissa tulee myös tunnistaa mahdollisten onnettomuuksien mm. sammutusjätevesien vaikutukset ympäristöön. Rakenteiden suunnittelussa tulee huomioida riittävät suojaetäisyydet mm. tiestöön ja voimajohtoalueisiin.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja yhteisvaikutukset

Hankealueen läheisyydessä on rakenteilla tai suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita. Alle 30 km etäisyydelle sijoittuvat tuulivoimahankkeet on esitetty arviointiohjelmassa. Arviointiohjelman mukaan Pitkälähdon tuulivoimahankkeella voi olla yhteisvaikutuksia länsipuolella sijaitsevan toiminnassa olevan Kuuronkallion tuulivoimahankkeen kanssa sekä itäpuolelle suunnitteilla olevan Takkukankaan tuulivoimahankkeen kanssa. Yhteisvaikutuksia on arvioitu voivan muodostua mm. maiseman, virkistyskäytön, liikenteen ja linnuston osalta.

Arviointiohjelman mukaan ihmisiin kohdistuvia yhteisvaikutuksia arvioidaan erityisesti maisemaan ja virkistysmahdollisuuksiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Luontoon kohdistuvien vaikutusten osalta arviointi tehdään yleisellä tasolla ja erityisesti tarkastellaan linnustoon kohdistuvia vaikutuksia.

YV: Arviointiselostuksessa tulee esittää maisemavaikutusten arvioinnissa käytettävän vaikutusalueen etäisyydellä sijaitsevat tuulivoimahankkeet. Hankkeiden määrä tulee tarkistaa ja selostuksessa

tulee esittää tiedot vaikutusalueelle sijoittuvista hankkeista, niiden voimaloiden määristä ja toteutusvaiheista.

Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee arvioida erityisesti ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maisemaan ja linnustoon kohdistuvia vaikutuksia. Lähimpien hankkeiden osalta melun ja varjostuksen yhteisvaikutuksien arvioinnin tulee perustua mallinnuksiin. Maisemavaikutusten osalta näkemäanalyysissä ja havainnekuissa tulee huomioida lähimpien hankkeiden tuulivoimalat siltä osin kuin voimalapaikat ja -tyypit ovat tiedossa.

Arvioinnissa tulee huomioida myös hankkeiden yhteisvaikutukset luonnon pirstoutumiseen, laajalla reviirillä liikkuviin eläinlajeihin (mm. metsäpeura, petolinnut, susi, karhu), sähkönsiirron yhteisvaikutukset sekä muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa syntyvät yhteiset sähkönsiirtomahdollisuudet. Fingridin sähkönsiirtohankkeen Jylkkä-Alajärvi voimalinjat tulee esittää kartalla ja huomioida voimajohtolinjat mm. maisemaan ja eläimistölle koskevassa yhteisvaikutusten arvioinnissa.

Epävarmuustekijät, haitallisten vaikutusten vähentämiskeinot ja vaikutusten seuranta

Arviointiohjelmassa on todettu lyhyesti, että mahdollisesti tarvittavat haitallisten vaikutusten ehkäisy- ja lieventämiskeinot kirjataan arviointiselostukseen. Selostuksessa tullaan myös esittämään vaikutustyypeittäin epävarmuustekijät, joilla voi olla vaikutusta arviointiin. Arviointiselostukseen laaditaan yleispiirteinen suunnitelma hankkeen vaikutusten seuraamiseksi arvioitujen vaikutusten ja niiden merkittävyyden perusteella.

YV: Arvioinnissa tunnistetut epävarmuustekijät ja niiden vaikutus arvioinnin tulokseen tulee esittää arviointiselostuksessa mahdollisimman selkeästi, jotta ne voidaan huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa. Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät tulee esittää vaikutuskohteittain kuten arviointiohjelmassa on esitetty. Hankkeessa esitettävien haitallisten vaikutusten vähentämiskeinojen tulee olla toteutuskelpoisia ja riittävän konkreettisia. Myös esitettyjen seurantojen tulee olla selkeästi rajattuja niin että ne ovat toteutettavissa.

YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Arviointiohjelmassa on kuvattu arviointimenettelyn tavoitteet ja vaiheet, osapuolet, tiedot YVA-menettelyn aikaisesta osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta sekä arvio menettelyn aikataulusta.

YV: Hankkeen vuorovaikutuksen, osallistumisen ja tiedottamisen osalta ei ole esitetty muuta suunnitelmaa kuin YVA-menettelyyn liittyvät yleisötilaisuuksien ja niihin liittyvä tiedottaminen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeessa tulee toteuttaa asukaskysely, jonka avulla saadaan tietoa lähialueen asukkaiden mielipiteistä ja

hankealueen nykyisestä käytöstä (mm. virkistyskäyttö, metsästys). Hankkeesta tiedottamista ja vuorovaikutusta olisi mahdollista lisätä myös perustamalla hankkeelle seurantaryhmä tai haastattelemalla paikallisia yhdistyksiä.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys ja raportointi

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen mukaan arviointiohjelmassa tulee esittää arviointiohjelman laatijoiden pätevyys. Pitkälehdon tuulivoimahankkeen arviointiohjelman alussa on esitetty YVA-työryhmä, henkilöiden koulutus ja rooli.

YV: Arviointiselostukseen tulee täydentää työryhmän henkilöiden osalta työkokemusvuodet. Arviointiohjelmassa oli kuvattu nykytilaa ja arviointia osittain melko suppeasti, mutta ohjelmasta sai riittävän kuvan hankkeesta ja tehtävistä arvioinneista.

ARVIOINTIOHJELMALAUSUNNON TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

ELY-keskus toimittaa lausuntonsa ja kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi niille tahoille, joilta on pyydetty lausunto arviointiohjelmasta.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan viranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/pitkalehtotuulivoimaYVA.

SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 8 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määriteltävä tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11 - 17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että arviointiohjelmalausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16 ja 18 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1357/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2023 (2 §)

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Pia Jaakola ja ratkaissut johtava asiantuntija Elina Venetjoki.

Liitteet	Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus Lausunnot ja asiantuntijakommentit
Jakelu	Tuulikolmio Oy Sitowise Oy Toholammin kunta Kannuksen kaupunki Kokkolan kaupunki Sievin kunta
Tiedoksi	Tahot, joilta on pyydetty lausuntoa

Tämä asiakirja EPOELY/873/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/873/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Jaakola Pia 22.06.2023 16:05

Ratkaisija Venetjoki Elina 22.06.2023 16:08

MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUSOHJE

Viranomainen, jolta oikaisua vaaditaan

Maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kirjallisesti Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus).

Viranomainen, jolle valituskirjelmä on toimitettava sekä oikaisuvaatimusaika

Asian käsittelystä perittävää maksua koskeva oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimusaikaa laskettaessa ei antopäivää oteta lukuun. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, oikaisuvaatimusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisua vaaditaan
- millaista oikaisua vaaditaan (miltä kohdin päätökseen haetaan oikaisua ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi)
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan
- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle voidaan toimittaa.

Jos oikaisuvaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Oikaisuvaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimuskirjelmä.

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon oikaisua haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen on liitettävä oikaisuvaatimuskirjelmään valtakirja (Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee kuitenkin esittää valtakirja ainoastaan, jos Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus niin määrää.)

Oikaisuvaatimuksen perille toimittaminen

Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskuksen kirjaamoon. Oikaisuvaatimuskirjelmän voi tuoda perille vaatimuksen tekijä itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse, sähköpostitse, telekopiona tai toimittaa lähetin välityksellä. Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen toimittamisesta telekopiona tai sähköpostitse säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Yhteystiedot

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

käyntiosoite:
Alvar Aallon katu 8, SEINÄJOKI
Wolffintie 35, VAASA
Pitkänsillankatu 15, KOKKOLA
Aukioloaika: kello 8.00 – 16.15

postiosoite:
PL 156, 60101 SEINÄJOKI
PL 262, 65101 VAASA
PL 77, 67101 KOKKOLA

puhelin: 0295 027 500
telekopio: 0295 020 341
sähköposti: kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Sähköinen asiointi –lomake: www.ely-keskus.fi

Asioi verkossa > Sähköinen asiointi ja lomakkeet > ELY-keskusten yleinen asiointilomake yrityksille, yhdistyksille ja toiminnanharjoittajille. Tähdellä merkityt kohdat ovat pakollisia. Esim. skannatun lomakkeen voi lähettää sähköisen palvelun kautta.